

BEHOVSINVENTERING RESURSCENTRA

Hedersrelaterat våld och förtryck
Gävleborg
2019

Länsstyrelsen
Gävleborg

FÖRORD

Länsstyrelsen Gävleborg vill tacka alla som tagit emot oss för intervjuer, till er som besvarade vår enkät med kort varsel och till er som deltog på vår informations- och samverkansträff den 27 mars 2019. Ett stort tack riktar vi också till den referensgrupp av ungdomar som gav oss nya perspektiv på vårt uppdrag som denna behovsinventering kretsar kring, att stimulera framväxten av regionala resurscentra. Det har varit intressant att få lyssna till alla era idéer, tankar och synpunkter. Vi behöver fortsatt samverka och intensifiera arbetet kring arbetet mot hedersrelate-

rat våld och förtryck. Genom denna behovsinventering vill vi att alla era kunskaper och erfarenheter sprids och vår förhoppning är att detta underlag ska stimulera fortsatt utveckling för ökad samsyn mellan och inom olika verksamheter som möter personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Tillsammans kan vi göra skillnad för målgruppen.

Länsstyrelsen Gävleborg, Gävle den 8 november 2019

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	4
1 INLEDNING	6
1.1 SYFTE	6
1.2 BAKGRUND	6
1.3 BEFINTLIG KUNSKAP	8
1.4 GENOMFÖRANDE	9
2 RESULTAT	11
2.1 MÅLGRUPPEN	11
2.2 HANDLINGSPLANER OCH RUTINER	12
2.3 KUNSKAP OM HRV	13
2.4 ARBETET KRING HRV	15
2.5 OM SAMVERKAN	16
2.6 OM RESURSER	17
2.7 GODA EXEMPEL	17
2.8 RESURSCENTRA	19
2.9 ÖVRIGT	21
2.10 FRÅGOR OCH RESULTAT AV ENKÄTEN	22
2.11 WORKSHOP MED GYMNASIEUNGDOMAR	23
2.12 INFORMATION OCH SAMVERKANSTRÄFF	25
3 FRAMTID	27

” Det har varit intressant att få lyssna till alla era idéer, tankar och synpunkter.

SAMMANFATTNING

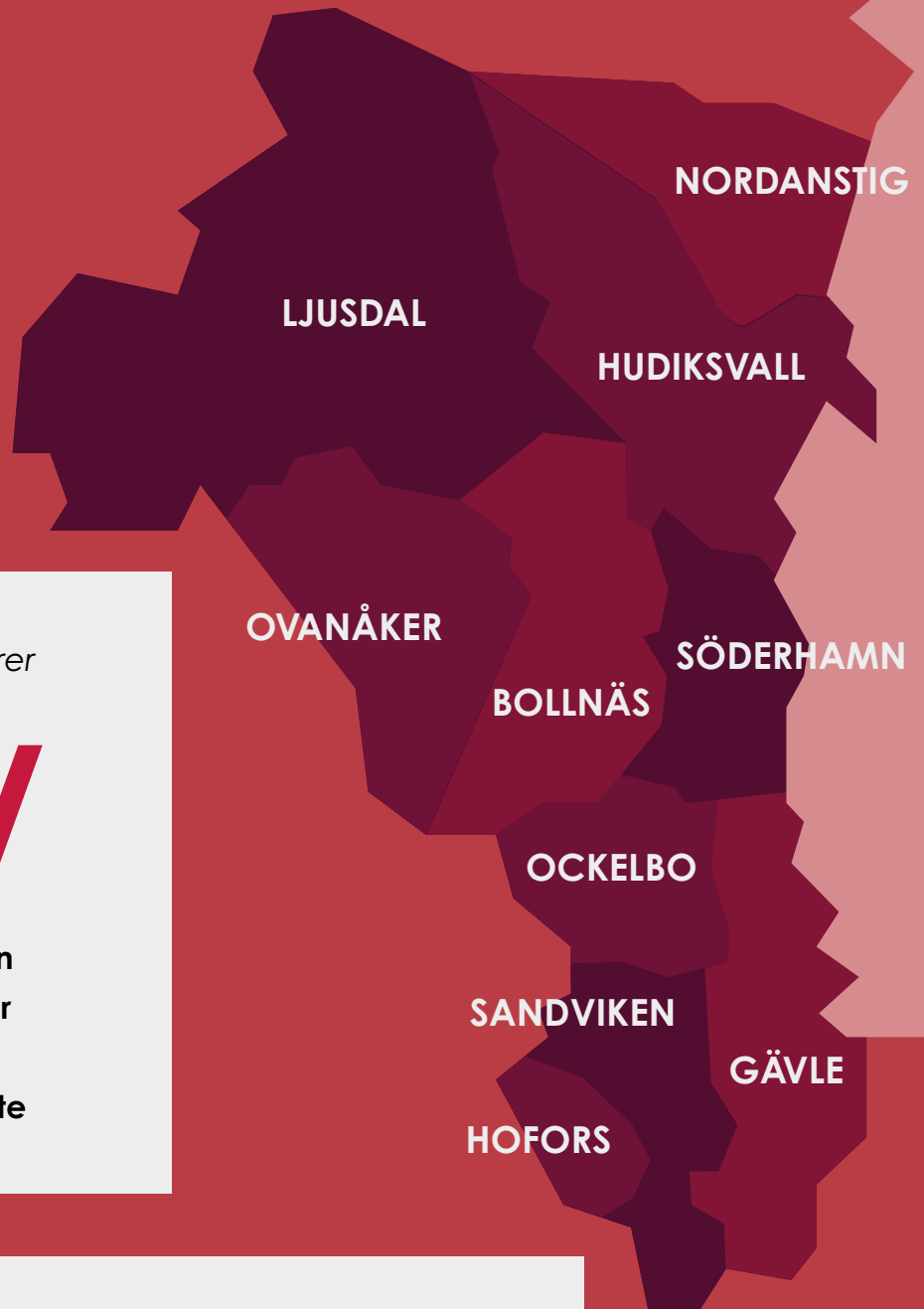
Länsstyrelsen Gävleborg har under våren 2019 genomfört intervjuer i länets tio kommuner, totalt har 50 personer medverkat vid intervjuerna. Intervjupersonerna har företrätt olika yrkesprofessioner och verksamheter. Syftet med intervjuerna var att få en bild av hur de olika aktörerna i kommunerna arbetar med hedersrelaterat våld och förtryck (HRV).

Intervjuerna har även syftat till att samla in synpunkter och önskemål kring vad som skulle kunna erbjudas för att bäst matcha de yrkesverksammas och målgruppens behov. Genom intervjuerna har förbättringsområden kunnat identifieras: främjande och förebyggande arbete behöver utvecklas och kompetensutveckling behövs.

I kommunerna uttrycks ett stort behov av utökad samverkan mellan aktörer. Det framkommer också ett behov av samlad spetskompetens inom HRV, ett slags Resurscentra med samlad kompetens som kan ge stöd i ärenden och handläggning. En kunskapsbank med handlingsplaner, checklistor, presentationer om HRV med mera föreslås också. Aktörerna ute i kommunerna önskar ett mobilt resurscentra. Dels genom uppsökande verksamhet men även genom tekniska lösningar såsom att avidentifierade ärenden kan föredras via till exempel Skype.

Vad gäller kompetensutveckling så är det främst utbildning till de yrkesverksamma som behövs. Det handlar till exempel om baskunskap för bland annat skolpersonal: Vad är hedersrelaterat våld och förtryck och hur kan det upptäckas? För handläggare inom socialtjänst handlar det mer om hur man skriver en bra utredning och vilka säkerhets- och skyddsaspekter som bör beaktas.

I stort sett alla kommuner anger att det finns ett behov av att få diskutera ärenden, ses och utbyta erfarenheter samt att det finns en önskan att få mer utrymme att arbeta med HRV. Det framkommer tydligt att det finns ett engagemang i frågan. En gemensam uppfattning är att framgångsfaktorer i arbetet med HRV är: kunskap, god samverkan, goda relationer, kvalitet och långsiktigt arbete.

Framgångsfaktorer
i arbetet med

HRV

Kunskap
God samverkan
Goda relationer
Kvalitet
Långsiktigt arbete

IDENTIFIERADE FÖRBÄTTRINGSOMRÅDEN

- Kompetensutveckling
- Utveckla främjande och förebyggande arbete
- Samlad kompetens i ett resurscentra efterfrågas
- Behov av att diskutera ärenden

1 INLEDNING

Det här är en sammanställning av intervjuer som Länsstyrelsen Gävleborg genomfört under perioden 201901–201906. Samtliga kommuner i länet har medverkat. Inbjudna var socialtjänst, skola, hälso- och sjukvård, polis, kvinnojour, skyddat boende, elevhälsa och integrations-samordnare. I rapporten redogörs också för en mindre enkät som Länsstyrelsen Gävleborg skickade ut till yrkesverksamma under första kvartalet av 2019. Därtill redogörs för Länsstyrelsen Gävleborg en workshop med en referensgrupp bestående av en grupp gymnasieungdomar och för grupparbeten som genomfördes under en informations- och samverkansträff som Länsstyrelsen Gävleborg anordnade den 27 mars 2019.

I rapporten redovisas en sammanställning på en workshop med gymnasieungdomar som Länsstyrelsen Gävleborg genomförde våren 2018, samt resultatet av en regional informations- och samverkansträff som ägde rum den 27 april 2018.

Resultatet ger en bild av hur aktörerna arbetar med hedersrelaterat våld och förtryck, vilka behov de har och förslag och önskan på hur ett regionalt resurscentra skulle kunna stärka upp arbetet utifrån de behov som aktörerna ger uttryck för. Denna sammanställning är tänkt att fungera som ett underlag för vidare utveckling av ett resurscentra för våldsutsatta i Gävleborgs län.

1.1 SYFTE

Det övergripande syftet med intervjuer, enkät och workshops har varit att förbättra förutsättningarna för ett långsiktigt stödjande arbete med personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck (HRV). Minst lika viktigt har varit att samla in aktörers befintliga kunskap och för Länsstyrelsen Gävleborg att inventera yrkesverksammas behov. Syftet har också varit att informera om resurscentrauppdraget samt ta in yrkesverksammas perspektiv på det.

1.2 BAKGRUND

Länsstyrelserna har ett regionalt uppdrag att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Regeringen har satt en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2026. Länsstyrelserna har i uppdrag att inom sina respektive län stödja genomförande och uppföljning av strategin.

Uppdraget består av följande delar:

- 1 Regionala strategier och handlingsplaner
- 2 Främjande av samverkan
- 3 Regionala resurscentra för våldsutsatta
- 4 Utveckling av förebyggande arbete
- 5 Kompetensstöd
- 6 Regional lägesrapportering

Den tredje delen avseende regionala resurscentra för våldsutsatta var ett nytt uppdrag som Länsstyrelserna fick i december år 2017:

Länsstyrelserna ska på några platser i landet stödja utvecklingen av regionala, kommun- och myndighetsgemensamma resurscentra, för barn och vuxna som är utsatta eller riskerar att utsättas för våld av närstående. I synnerhet hedersrelaterat våld och förtryck. Sådan verksamhet kan innebära samlokalisering av socialtjänst, hälso- och sjukvård samt polis med flerspråkig kompetens för att underlätta stöd och skydd, också för personer som medverkar i brottsutredningar.

Resurscentra kan vara en fysisk plats dit personer som utsatts för våld av närstående kan vända sig för att få stöd, råd och vägledning. Regeringen föreslår därtill att resurscentra kan vara en plats för metodutveckling och kunskapsstöd.

Länsstyrelsen i Östergötland fick våren 2018 i uppdrag att genomföra en förstudie kopplad till verksamhet som ett resurscentra kan innefatta. Förstudien gav förslag på tre exempel för hur organisering av uppdraget kunde se ut. Ett förslag var att starta pilotverksamheter i fyra län med olika förutsättningar för att på sikt möjliggöra spridning till fler län. Vid landshövdingarnas sammanträde den 28 augusti 2018 beslutades att de fyra pilotlänen skulle ges möjlighet att utveckla regionala resurscentra för våldsutsatta: Norrbottens län, Kronobergs län, Gävleborgs län och Västra Götalands län.

”

Denna sammanställning är tänkt att fungera som ett underlag för vidare utveckling av ett resurscentra för våldsutsatta i Gävleborgs län.

1.3 BEFINTLIG KUNSKAP

UNG 018 – En kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck bland unga i Uppsala. TRIS – tjejers rätt i samhället har i uppdrag av Uppsala kommun och Länsstyrelsen i Uppsala genomfört kartläggningen UNG 018. Samtliga klasser i årskurs nio i de kommunala tätortsskolorna i Uppsala kommun, totalt tretton skolor, deltog i studien. 1 063 elever besvarade enkäten, vilket innebär en svarsfrekvens på hela 91 procent.

En av de centrala aspekterna i en hederskontext är en stark förväntan på framför allt unga flickor att vara oskuld innan giftermålet. Enligt TRIS – tjejers rätt i samhällets kartläggning UNG 018 (Ghadimi & Gunnarsson, 2019) är ett sådant oskuldskrav innan giftermålet en signifikant faktor när det gäller ungas ofrihet att välja sin framtida partner.

Kartläggningen tar utgångspunkt i konfliktområden som kan uppstå i ungdomars liv när hederskontexten möter det svenska samhället. Det överordnade konfliktområdet är synen på ungdomssexualitet där bevarandet av främst flickors oskuld fram till äktenskapet är centralt. Detta benämns som oskuldskrav i kartläggningen och mäts med frågan: *Finns det förväntningar i din familj eller släkt att du ska vänta med sex tills du gifter dig?* Ungdomar som svarat att det finns en sådan förväntning bildar "oskuldskravgruppen" och ungdomar som svarat att de inte omfattas av ett oskuldskrav bildar "kontrollgruppen".

Resultat visar tydligt att det är främst flickor (66%) med föräldrar födda utanför Norden som omfattas av oskuldskrav. Även pojkar med utomnordiskt födda föräldrar förväntas vänta med sex till de gifter sig (35 procent).

Bland flickor och pojkar som inte förväntas vara oskuld innan giftermålet (d.v.s. kontrollgruppen i studien) anger de allra flesta (94 procent) att det är de själva som väljer deras framtida partner. Endast 6 procent i kontrollgruppen anger att de har villkorade möjligheter att välja en framtida partner. Bland unga med ett oskuldskrav däremot (d.v.s. oskuldskravgruppen i studien), framträder en helt annan bild.

Unga i oskuldskravgruppen har i mycket större utsträckning villkorade möjligheter i valet av en framtida partner, närmare bestämt 39 procent bland flickor respektive 41 procent bland pojkar. Ytterst alarmerande är att 26 procent bland flickor med ett oskuldskrav anger att det uteslutande är familjen som väljer vem de ska gifta sig med i framtiden. Bland pojkar i oskuldskravgruppen är motsvarande siffra 7 procent. Ingen i kontrollgruppen

OSKULDSKRAVSGRUPPEN
Finns det förväntningar i din familj eller släkt att du ska vänta med sex tills du gifter dig?

66%

FLICKOR

35%

POJKAR

KONTROLLGRUPPEN
Får du själv välja din framtida partner?

94%

JA

6%

NEJ

anger en sådan inskränkning i deras framtida liv. För att undersöka utsatthet för hot och våld har ungdomarna i studien fått ta ställning till huruvida de har blivit utsatta för följande:

- **fysiskt våld**
(t.ex. att bli sparkad på, bli slagen, dragen i håret),
- **psykiskt våld**
(t.ex. bli kallad för kränkande saker, utstå hot mot närstående, integritetskränkningar såsom kontroll av privata angelägenheter),
- **socialt våld**
(t.ex. isolering, bli osynliggjord/utfrys från familjegemenskapen) och/eller
- **sexuellt våld.**

Analysen av hot- och våldsutsatthet har fokuserat på att jämföra gruppen (1) unga som själva får välja sin framtida partner med gruppen (2) ungdomar som antingen har villkorade val eller inget val alls (d.v.s. familjen väljer framtida partnern). Resultatet visar att 62 procent av dem som inte får välja sin framtida partner har blivit utsatta för någon av de ovan nämnda våldsformerna, minst en gång under de senaste tre åren. Motsvarande andel för dem som får välja sin framtida partner är 38 procent. Den allra vanligaste våldsformen bland ungdomarna i studien är utsatthet för psykiskt våld. Den grupp som är mest utsatt för psykiskt våld är flickor som inte får välja sin framtida partner. Dessutom visar kartläggningen att denna kategori av flickor är de som i störst utsträckning är multiutsatta för våld (32 procent), d.v.s. har varit utsatta för flera former av våld vid upprepade tillfällen. Vi vet också sedan tidigare att våldsutsatthet har ett tydligt samband med barn och ungas hälsa och mående. Medvetenheten om denna så utsatta grupp av flickor behöver därmed höjas.

Mot bakgrund av lagen om äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa (från 2014) betyder resultaten i kartläggningen att vi har en oroväckande stor andel ungdomar i våra skolor som med säkerhet vet om att de kommer att bli bortgifta mot sin egen vilja, och därmed bli utsatta för ett lagbrott av sin familj eller släkt. För att tidigt upptäcka och hjälpa dessa ungdomar är det avgörande att ha kännedom om vilka indikatorer som har

62%

av dem som inte får välja sin framtida partner har blivit utsatta för hot och våld. Motsvarande andel för dem som får välja sin framtida partner är **38%**.

Kartläggningen tar utgångspunkt i konfliktområden som kan uppstå i ungdomars liv när hederskontexten möter det svenska samhället.

ett starkt samband med risken att utsättas för hedersvåld och förtryck, däribland äktenskapstvång. Enligt kartläggningen UNG 018 är de främsta indikatorerna på detta dels ett oskuldskrav, dels inskränkningar i den unges val av en framtida partner.

1.4 GENOMFÖRANDE

Intervjuerna har genomförts individuellt eller i grupp. Sju intervjuer har skett via telefon. Det har varit yrkesverksamma från samtliga av länets kommuner och totalt har 50 personer medverkat. De yrkesverksamma har framför allt arbetat inom socialtjänst, skola, elevhälsa och ett fåtal inom hälso- och sjukvård. Intervjumall återfinns som *bilaga 1*.

En enkät skickades ut till yrkesverksamma under ett par månader våren 2019. Enkäten bestod av liknande frågor som intervjumallen. Enkätfrågorna återfinns som *bilaga 2*.

Under våren genomfördes också en workshop med ett femtontal ungdomar i övre tonåren. Under workshopen fick gruppen möjlighet att processa uppdraget ”Resurscentra Gävleborg” och svara på hur de skulle ha gjort om de hade tilldelats uppdraget.

Under den regionala informations- och samverkansträffen den 27 mars genomfördes grupparbeten utifrån förutbestämda frågeställningar. Deltagarna delades in i grupper utifrån följande kategorier: politiker/beslutsfattare/högre chef, rättsväsende/barnahus/brottsofferjour samt ideella/resursteamet/idrottsrörelse. Frågorna som avhandlades återfinns som *bilaga 3*.

”

Glöm inte bort killarna som blir satta på att vakta sina systrar och/eller som också blir bortgifta.

2 RESULTAT

Resultaten av intervjuerna redovisas nedan fråga för fråga. Frågeställningen som intervjuerna har utgått ifrån är markerade med fetad text.

Resultatet av enkäten redovisas separat. Därefter följer en sammanställning av en workshop med gymnasieungdomar som Länsstyrelsen Gävleborg genomförde under våren 2019.

Sist redovisas den workshop som genomfördes i samband med en regional informations- och samverkansträff om resurscentra Gävleborg, som ägde rum den 27 mars 2019.

2.1 OM MÅLGRUPPEN

Möter du/ni målgruppen?

I princip alla de intervjuade anger att de möter målgruppen, barn och vuxna, 13–26 år som är utsatta, eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck i sitt dagliga arbete.

”Ja, det kan uppdagas vid en separation att det är en hedersproblematik. Hedersproblematiken finns på så många olika nivåer.”

”Ja, kvinnor med eller utan barn.”

”Ja, hela tiden både tjejer och killar. Har mött denna grupp under många år nu.”

”Ja, träffar unga tjejer som är direkt utsatta för hot i hederns namn.”

De flesta intervjuade berättar om flickor och kvinnor de möter men även utsatta pojkar lyfts särskilt upp. Komplexitet i hedersproblematiken kommer också fram här då beskrivningar om pojkars situation, som både kan vara tvingade att utöva våld mot en släkting eller familjemedlem men också att de själva utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

”Ja, för det mesta flickor men jag vet att även pojkar är utsatta.”

”Glöm inte bort killarna som blir satta på att vakta sina systrar och/eller som också blir bortgifta.”

”Ja och i större utsträckning än vad vi anar.”

Citaten tyder på att målgruppen inte alltid är synlig, att hedersrelaterat förtryck och våld är mer omfattande än man känner till och att frågor om utsatthet för HRV inte ställs på ett systematiskt sätt.

2.2 OM HANDLINGSPLANER OCH RUTINER

Finns det en handlingsplan/arbetsrutin gällande HRV på er arbetsplats?

”Vet inte, tror inte det.”

”Nej! Det saknas men behövs.”

”Saknas, det är inget jag känner till.”

Det framkommer att de flesta intervjuade saknar rutiner och handlingsplaner gällande HRV inom sin verksamhet. Flera anger att det kanske finns men de känner inte till den. Andra säger att det finns men att den inte är förankrad och att få känner till den. Några har själva utarbetat en rutin men det är inget som är antaget på ledningsnivå vilket gör arbetet osäkert i och med att det blir kopplat till person och inte organisation.

”Det behövs rutiner vid anmälan till socialtjänsten.”

”Vi har skapat handlingsprogram med checklistor, men dessa är dåligt förankrade. Vi har socionomer att samråda med. Vi använder redskap som Patriark, Freda, släkträd och kartan – vart finns släkten?”

Flera lyfter behovet av checklistor och handlingsplaner som stöd i ärendehantering.

”Det vore bra om det fanns en kedja i dessa och i andra våldsärenden och att alla i den kedjan har förståelse för problematiken. Om vi ringer en socialsekreterare i ett fall, att vi då kan vara säkra på att den personen har kunskap. Då kan vi samarbeta, det går inte om motparten inte förstår vad det handlar om utan gör felbedömningar på grund av okunskap.”

Det finns också exempel där rutiner mellan skola och socialtjänst finns och arbetas efter, även om man inte har en egen handlingsplan/rutin för den egna verksamheten:

”Socialtjänsten har en handlingsplan. I arbetet mellan socialtjänst och skola finns samarbete och handlingsplan och bra uppbyggt nätverk.”

”I skarpt läge finns bra rutiner mellan skola och socialtjänst. Vi har en gemensam handlingsplan för hur skolan ska agera.”

”Nej, tyvärr. Däremot finns en rutin för oss inom elevhälsan och socialtjänsten.”

”Det finns inte direkt på arbetsplatsen. Om vi uppfattar att det föreligger utsatthet av något slag så gör vi en orosanmälan till socialtjänsten.”

När det gäller redskap och metoder på arbetsplatserna berättar de intervjuade att det som används av de flesta är Freda. Patriark, som är redskap avsett för HRV används inte i samma utstäckning då det är svårt att få tag på någon med utbildning inom Patriark.

”

Patriark är den metod som ska användas men alla har inte den kompetensen och det blir nog så att Freda används trots att det inte är optimalt.

”Patriark är den metod som ska användas men alla har inte den kompetensen och det blir nog så att Freda används trots att det inte är optimalt.”

Andra berättar att de använder sig av material från Tris*, Våga stå kvar, metodstöd för att samverka och webbsidan hedersförtryck.se.

”Vi använder Freda och jag vet ej om någon av oss har utbildning i Patriark. Vi använder oss ibland av Östergötlands telefonlinje och diskuterar hur vi ska tänka. Alla ärenden är olika liksom att hotbilden är olika.”

Flera uttrycker att det råder en otydlighet i vilka metoder och verktyg som är bra. Flera ställer sig frågan: hur vet vi att det vi gör är bra? Fler insatser i form av samtal efterfrågas. Särskilt hos unga tjejer finns ett stort behov av att få prata om sin rätt att bestämma över sitt eget liv.

”När jag genomförde DISA-programmet (Din inre styrka) i en tjejgrupp och diskuterade rätten att bestämma över sitt liv fick det som resultat att i stort sett hela gruppen fortsatte i enskilda samtal med mig efteråt. Behovet är stort att diskutera dessa frågor och det väcker många tankar och funderingar bland de unga.”

* Tjejers rätt i samhället, www.tris.se

2.3 KUNSKAP OM HRV

Har er verksamhet kunskap om HRV?

”Det finns ganska mycket teoretisk kunskap men den begränsas av en rädsla att ta i dessa ärenden, rädsla för vad som kan hända.”

På flera håll i länet lyfts att man upplever att det saknas tillräckligt med kunskap om HRV och att det förekommer stora variationer inom kommunen och mellan kommunerna. Flera uttrycker att kunskapen är personbunden och inte kopplad till profession.

”Att hjälpen en person får är beroende på vilken socialsekreterare den får är rättsosäkert. När man lämnar över ett ärende vill man känna trygghet i att den som tar över vet och kan frågan, idag är det inte så.”

Kunskap anses finnas teoretiskt men att det saknas praktisk erfarenhet särskilt i de mindre kommunerna. Flera vittnar också om att det saknas baskunskaper inom verksamhet och kommun om vad hedersvåld och förtryck är?

”Löpande utbildningar behövs om vad som är hedersrelaterat våld och förtryck. Varningssignaler?”

Flera aktörer upplever att de saknar tillräckligt med kunskap om HRV, att det förekommer stora variationer och att kunskap är något som måste hållas levande.

”Vi har en bra kunskapsnivå, men kunskap är färskvara.”

”Många tror att de har kunskaper, men inte de rätta.”

”Grundläggande kunskap om HRV finns, men behöver uppdateras och breddas utifrån vad man själv har för kunskaper.”

Samtidigt finns uppgifter om det motsatta, där verksamheten kontinuerligt har hanterat ärenden som gjort att både en samsyn och en samverkan mellan olika enheter har vuxit fram:

”Vi har gått lite utbildningar, haft många hedersärenden och fått kunskap genom dem. Vi har en bra och gemensam bild av hedersproblematiken. Vi lär av varandra inom enheterna.”

Verksamheter som möter målgruppen behöver ha kunskap i frågorna. Särskilt lyfts problematiken kring hur man agerar ”rätt” så att man inte utsätter en människa för fara vid misstanke om hedersförtryck. Flera uttrycker att kunskapen alltför ofta är personbunden (eldsjälar), vilket blir osäkert och ojämnt. Kunskap anses finnas teoretiskt men att det saknas erfarenhet. Det orsakar ängslan i hantering av HRV-ärenden och personal utsätts för en enorm stress, vilket varken främjar målgruppen eller verksamheten.

”Kunskapsnivåer i länet skiljer sig åt, det gör också utredningsarbetet och bedömningar i enskilda ärenden.”

”En del kommuner placerar och andra ser inte någon risk och placerar inte.”

”Det är bristfälliga, varierande kunskaper – en del har goda, medan andra saknar kunskap eller har ytterst lite. Det finns ett stort behov av kunskapshöjande insatser.”

Det lyfts också ett behov av samsyn kring vad HRV egentligen är? Vilka metoder finns och vilka fungerar? Det efterfrågas i hög utsträckning kunskap om HRV och stöd till yrkesverksamma. Det man efterfrågar är dels ärendehandledning där olika professioner ges möjlighet att mötas. Men också chansen att diskutera oidentifierade ärenden, arbeta med fallbeskrivningar och utbyta erfarenheter vilket ger ökad kompetens och på sikt trygghet.

”Det skulle behövas en samsyn, som säger: Det här är vad vi menar med HRV och att alla som möter målgruppen jobbar likvärdigt med frågan.”

”Vi behöver samverka mer i frågan och då också veta tydligt vilka olika uppdrag vi har för ökad samverkan.”

”Bra att kvalitetssäkra genom att alla ges samma utbildning och har gemensamma handlingsplaner och rutiner.”

Flera vittnar om att en del yrkesverksamma faktiskt saknar baskunskaper om vad hedersvåld och förtryck är? Det saknas kunskap om varningssignaler, om vad som bör göras och vart man ska vända sig. Många uppger att de känner sig ensamma.

”Hur hanterar vi ärendegången? Vad är speciellt vid hedersärenden?”

”Kunskapsnivån är ojämn.”

”Vi har väldigt lite kunskap.”

”Utbildningsbehovet bland lärare upplevs främst bestå i att förstå heder. Vad är det? Hur upptäcks det och hur ska vi agera? Vad är skolans ansvar och skyldigheter? Vad är socialtjänstens och polisens ansvar?”

2.4 ARBETET KRING HRV

Hur jobbar ni idag?

Socialtjänst runt om i länet vittnar om att HRV-ärendena är resurskrävande. Utredningsarbete gällande HRV skiljer sig från utredningar av annat våld i nära relation. Eftersom specifika säkerhets- och skyddsaspekter måste vidtas, tar arbetet mycket tid för aktuell handläggare. Särskilt eftersom det ofta saknas rutiner för hur detta arbete ska bedrivas.

”Vi vet inte direkt vad vi ska göra när olika saker händer, det finns ingen rutin och vana vilket gör att arbetet också tar tid.”

Arbetet varierar mellan kommuner och inom verksamheterna. Från flera håll lyfts en önskan om en samsyn, samverkan och att checklistor, handlingsplaner och rutiner ska finnas på arbetsplatsen.

”Vi gör en säkerhetsplanering, ibland kontaktar vi personskydd hos polisen eller ringer den nationella stödtelefon Länsstyrelsen Östergötland bedriver.”

”Vi saknar rutiner och gör det vi för stunden tror är vad som behövs.”

”Vi använder oss av anmälningsplikten. Vid oro kontaktar vi den utsatte för att prata vidare, många är rädda. Vi delar upp i kvinno- och mansgrupper för att kunna prata lättare.”

Det finns en önskan om att ha resurspersoner att kontakta för att ställa frågor, diskutera och få stöd. Man sitter ofta själv med en massa information som man inte vet vad man ska göra med och hur man ska göra för att hjälpa den utsatte. En oro kring att det kan gå fel hämmar. Om det fanns någon att kontakta som besitter kunskap och erfarenhet så skulle det underlätta.

Vi saknar rutiner och gör det vi för stunden tror är det som behövs.

Insatser som socialtjänsten erbjuder pekar på att skyddat boende är vanligt förekommande i dessa ärenden. Det visar att socialtjänsten vidtar åtgärder de har till sitt förfo- gande och även att ärendena som kommer till socialtjän- tens kännedom är av mycket allvarlig karaktär.

”Vi har en jourlägenhet som används vid akuta situationer.”

”I de fall det går till skyddat boende är det boendet som tar vid, de gör skyddsbedömningar och har kontakt med polis inför eventuella rättegångar.”

”Vi gör skyddsplaceringar och har mycket arbete runt om för att hjälpa kvinnorna vidare. Skyddad identitet ger problem, de kan till exempel inte stå i bostadskö själva. Det är mycket jobb som krävs efter att den utsatte lämnat och ska vidare i livet.”

”Vi samarbetar med enheterna för barn/ungdom och försörjningsstöd. Vi träffas ganska direkt för att samråda och planera.”

Av de som intervjuats finns exempel där skolpersonal till viss del har rutiner för att upptäcka utsatthet bland barn och unga, samt hur man hanterar orosanmälan till socialtjänst.

”Det finns regelbundna tider när frågor runt elever kan tas upp, där pedagogerna kan lyfta funderingar kring elever som visar tecken på oro och dåligt mående.”

”Vid oro gör alltid rektorn orosanmälan, även om det är någon annan personal som signalerat oro.”

2.5 OM SAMVERKAN

Samverkar du/ni med någon i dessa frågor?

”Det finns en begränsad samverkan både internt och externt, man pratar ofta om hur man samverkar men det är svårt att genomföra i praktiken.”

Det bekräftas under intervjuerna att samverkan förekommer i varierade former och grader. Flera bekräftar att samverkan sker såväl internt som externt men att den inte sker systematiskt, det vill säga planerat, regelbundet och som bygger på evidens och beprövad erfarenhet. På lokal nivå anser man att det förekommer samarbete som anges fungera bra, då främst inom den egna enheten/arbetsplatsen. Samverkan utöver den egna verksamheten anges vara ojämn och är ofta personbunden.

”Vi samverkar med kvinnojourer, Migrationsverket och deras utredningar i dessa ärenden och även flyktingenhetens personal, Komvux och skolan.”

”Samarbete sker mellan elevhälsa och socialtjänst, men det är personbundet och sker på godtyckligt vis. Det känns inte säkert.”

”Saknar samverkan och upplever otrygghet när vi gör en orosanmälan som gäller heder, då vi inte kan lita på att ärendet handläggs på ett säkert sätt. Det vore bra om en eller flera personer som hanterar dessa ärenden kan frågan.”

Samverkan och önskan om ökad samverkan mellan aktörer/myndigheter är något som lyfts återkommande. Det bekräftas att samverkan förekommer i varierade former och grader.

”Mellan socialtjänsten och exempelvis polisen är det en obefintlig samverkan. Det kan finnas på personnivå mellan enskilda men det blir för sårbart.”

”Vi samverkar med skola, skolkuratorer, UMO, FTV, kvinnojour, brottsofferjour och polis.”

”Vi samverkar med rektorer, elevhälsoteam och nationella kompetensteamet.”

”Polisen kontaktar vi vid hedersproblematik, inte strukturerat men vi gör det.”

”Skulle vilja samverka med skolorna, ge dem nya glasögon så att de kan upptäcka hedersproblem och vågar/vill anmäla.”

Från flera kommuner anges ett behov av att stärka och formalisera samverkan mellan förvaltningarna. Information mellan anmälände aktör (till exempel skola), socialtjänst och polis behöver utvecklas. Skolan efterfrågar återkoppling från socialtjänst efter gjord orosanmälan. Man vill veta om insatser pågår, om utredning är inledd eller om socialtjänsten avskrivit oron. När socialtjänsten placerar/omhändertar en elev så vill skolan bli informerad. Man vill veta att det finns skäl till att eleven inte kommer till skolan och att denne är trygg. Skolan särskilt vill veta hur de bör agera gentemot vårdnadshavare, syskon, syskon som går kvar på skolan samt övriga anhöriga. Här är sekretesslagstiftningen en utmaning som socialtjänsten lyfter.

”Vi önskar återkoppling från socialtjänsten efter att orosanmälan lämnats in, oron försvinner inte för att vi lämnat in en orosanmälan.”

Det lyfts också att det vore bra med personer inom respektive verksamhet som innehar spetskompetens i frågan. När ärenden anmäls så vill man känna trygghet i att handläggaren förstår hedersrelaterat förtryck och dess komplexitet.

”Vi har ett bra samarbete med arbetsgruppen vuxenteamet, avd. unga. Det är viktigt med erfarna handläggare med kunskap och utbildning i hedersfrågan.”

2.6 OM RESURSER

Vilka resurspersoner finns, vet du vart/till vem du kan vända dig för att få vägledning?

”Vet faktiskt inte, vi saknar en expert som kan detta.”

De flesta anger att de vill få stöd, vikten av att ”bolla” med någon på närmare håll lyfts flera gånger. De intervjuade betonar återigen vikten av att ha tillgång till spetskompetens. Det finns ett fåtal personer som har någon de kan vända sig till. De som nämns av de flesta är det Nationella kompetensteamet, övriga är Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala Universitet, NCK. Några anger dock att de inte vet vart de kan vända sig om frågor gällande HRV.

”Några av oss har använt det Nationella kompetensteamet.”

”Som bollplank använder vi ibland kvinnojourer.”

”Vi kontaktar behandlare i VINR, känner ej till Resursteamet.”

”Vi ringer Tris och använder Hedersförtryck.se.”

”Har ingen särskild.”

”Vet ej.”

” De intervjuade betonar återigen vikten av att ha tillgång till spetskompetens.

2.7 GODA EXEMPEL

Det var tyvärr svårt för flera av de intervjuade att komma på goda exempel, men några har fångats upp. Vilka goda exempel kan du/ni berätta om?

”Det finns en mötesplats för nyanlända där de bland annat tar upp ämnen som mänskliga rättigheter, äktenskapstvång och könsstympning. En del i gruppen har varit tysta i början men någon har börjat prata, även om det är lite.”

”Vi gjorde en bra och tydlig utredning vilket gjorde att det blev förutsägbart för den utsatte. Vi pratade om inre och yttre skydd, om att undvika att avslöja sig via sociala medier med mera. Personal på skyddat boende stöttade den utsatte genom hela rättsprocessen. Det är av stor vikt då den utsatte ofta hamnar i ambivalens efter upprottet. Då är det bra att ha tillgång till stöd dygnet runt som kan stötta, hjälpa och förklara händelseförloppet.”

”Samarbetet mellan verksamheter och myndigheter är superviktigt för att det hela ska fungera. När vi har samma tänk, skolan och socialtjänsten, så fungerar det bra.”

”Vid ett HRV-ärende kontaktade vi Resursteamet för frågor om hedersrelaterat våld och förtryck i Gävleborgs län.”

”Vi har lärt oss att, om det går, först placera i ett stödboende/skyddat boende så att vi hinner utreda och förbereda den utsatta. Då blir det ofta bättre.”

”Vi agerar inte i stunden lika mycket nu som förut. Vissa personer har vi arbetat med i upp till ett år innan blir dags för nästa steg.”

”I ett ärende lyckades vi få en person tillbaka till Sverige som blivit bortförd ut ur landet. Där lärde vi oss att inte ge upp utan fortsätta att samla information och att samarbetet är oerhört viktigt. Ingen kan göra detta på egen hand.”

”Vi har en temavecka varje år, ”Kärleken är fri”, som är från Rädda barnen. Årskurs 7–9 från alla skolor i kommunen är med på den.”

”Vi har en återkommande infovecka där vi är flera aktörer inom kommunen som informerar om våld i nära relationer och om var man kan vända sig, göra och vilken hjälp som finns.”

”Vi ger information till alla i årskurs 5 om bland annat: rätten till min kropp, att säga nej, om sexualitet, om barnkonventionen, om vart man kan vända sig om man behöver hjälp. Till exempel BRIS, socialtjänstens telenummer, chatt et c.”

Vad behövs framåt?

Vad skulle du/ni behöva för att kunna upptäcka och hantera ärenden inom målgruppen? Vad behövs framåt?

”Ingen organisation klarar detta ensam. Vi ska samverka och ha gemensamma strategier kring arbetet, så att vi bemöter och hanterar ärendena likvärdigt.”

Det råder en samstämmighet i länet vad gäller behov av stöd, kontinuerlig kompetensutveckling och utveckling av samverkan mellan aktörer. Kunskaper finns men behöver breddas till flera yrkesverksamma samt att erfarenheten kring hanterandet är det som saknas.

”Vi vill kunna ha samråd kring HRV-ärenden.”

”Önskar samarbete med skolan, så att de kan känna sig trygga på skolan. Viktigt att socialtjänsten utbildas så att de har den kunskap och kompetens de behöver i dessa ärenden.”

”Vi behöver bli bättre på att samarbeta med andra aktörer, särskilt skolan.”

”Att tänket måste ändras runt samarbete. Att skolan är de som ofta upptäcker, polisen är de som utreder eventuella brott och socialtjänsten ger stöd och skydd.”

Kunskaper behövs inom flera verksamhetsområden så att vi blir bättre på tidig upptäckt. Vi behöver ”vässas” i frågan och samordna oss för erfarenhetsutbyten, utbildningsinsatser et c.

Förebyggande arbete med barn och unga lyfts liksom juridiskt stöd.

”Viktigt att arbeta med unga vuxna, de ska snart själva bli föräldrar och att påbörja ett förändringsarbete med dem kommer att gynna deras barn.”

”Vi saknar juridisk spetskompetens inom området.”

Samtliga uttrycker behov och vikten av att som yrkesverksam ha någon att vända sig till med spetskompetens i frågan. Här lyfts även de utsattas behov av ”eftervård”.

”Personliga ombud till de utsatta skulle behövas. Och att ha en person som kunde hålla koll på de skyddade boendena, det finns skyddade boenden som inte är bra där man saknar kunskapen som krävs.”

Flera av de yrkesverksamma möter målgruppen som lämnat och ser att efter uppbrottet så behöver en person fortsatt mycket stöd då de nu ska skapa sig ett eget liv. Flera av de som levt i en hederskontext har levt mycket isolerat.

De utsatta uttrycker att det finns behov av att få möta andra som också lämnat. De behöver få praktiskt stöd då det är svårt att leva som skyddad, det krävs mycket av den enskilde. Framför allt då hemlängtan blir stark, saknaden efter syskon et c.

”Det måste finnas personer som kan fånga upp det som händer efteråt. Det måste finnas något att erbjuda dem som vill göra en förändring i sitt liv annars är det ingen ide att visa på andra alternativ.”

”

Ingen organisation klarar detta ensam. Vi ska samverka och ha gemensamma strategier kring arbetet, så att vi bemöter och hanterar ärendena likvärdigt.

2.8 RESURSCENTRA

Det har inte funnits någon bild av hur ett resurscentra skulle komma att se ut rent praktiskt men det finns ett stort intresse och behov av stöd och vägledning. De flesta önskar att det finns samlad spetskompetens dit man som yrkesverksam kan vända sig med frågor. De yrkesverksamma upplever idag att de själva inte maktar med i sina uppdrag ute i kommunerna. Även stöd i att utforma rutiner önskas, att utforma arbetssätt och skriva ner tar tid och den tiden finns inte. Flera av de intervjuade skulle vilja ha möjlighet att ha ärendesamråd i ”Barnahusmiljö”. Ett förslag är att utveckla befintliga nätverk inom HRV och ”väcka” de som stannat av.

”Bygg vidare på Resursteamet, det är mycket givande att ha tillgång till plattformar där vi ges möjlighet att diskutera, få lika utbildning och ta del av material, aktuell forskning med mera.”

Flera har talat om ett litet kompetensteam med kompetenser från olika områden (även juridiska frågor). En mindre grupp har bättre förutsättningar för ett skapa förtroende. Resurscentra ska kunna vara bollplank utåt i länet och bistå med utbildningsinsatser vid förfrågningar och kanske även möta de utsatta om man själv ”kört fast”. Resurscentra ska erbjuda möjlighet att ha samråd kring avidentifierade ärenden så att vi har en gemensam syn på hur vi agerar för att säkra upp runt personerna. Ett mobilt resursteam är att föredra och att använda den befintliga teknik som finns – t.ex. Skype, chatt, internetsida med egen inlogg för yrkesverksamma. Främjande och förebyggande arbete lyfts också som en viktig insats.

”Utbilda utbildare som kan nå ut till målgruppen och förövare. Hitta program som är bra till skola, BVC, MVC Barn, Komvux, SFI, Föräldraskap i Sverige, ideella organisationer. Ge samhällsinformation i grupp.”

STÖD TILL YRKESVERKSAMMA

Hur ska ett resurscentra se ut, vad ska de kunna erbjuda för att bäst möta yrkesverksamma samt de utsattas behov?

- Informationsspridning, omvärldsbevakning, utbildning, förmedling av metoder och verktyg för samsyn och jämlikt arbete.
- Ett centra med en regionkoordinator kopplat till ett mindre team med flera olika kompetenser även i juridiska frågor, som ska kunna ge råd och stöd i enskilda ärenden. Men även gå ut och informera i grupper, vara ute i verksamheter utifrån behov.
- En kunskapsbank som ger stöd i att utforma rutiner. Checklistor, en hemsida med material m.m.
- "Söderhamnsmodellen"*. Ge stöd och vägledning till personer som lever i en hederskontext. En till två personer i varje kommun eller om två små kommuner slår sig ihop. Det kan också vara de som arbetar med behandling i nära relationer som får uppdraget. De kan i sin tur få handledning av resurscentra.

”

Utöka stödet till de enskilda individerna inte bara med samtal utan också med allt annat runt omkring.

* Våga stå kvar

STÖD TILL MÅLGRUPPEN

”Att det finns personer med kunskap och vana som kan finnas med och stötta de enskilda utsatta. Stötta med allt möjligt, motivera dem att gå till socialtjänsten, hjälpa till inför rättegångar med mera. Viktigt att det är personer med kunskap så att de kan ge ett professionellt stöd och att de inte försätter klienterna i fara. Viktigt med kunskap att hitta nya vägar, det går inte att tvångsomhänderta och sedan sluta där.”

”Utöka stödet till de enskilda individerna inte bara med samtal utan också med allt annat runt omkring. Stödet till HRV-utsatta personer behöver i sin situation hjälp med så mycket mer än bara samtal, de måste bryta med alla personer i sitt liv vilket är väldigt omfattande. Efter skyddsplacering så behövs fortsatt stöd under lång tid, vilket saknas idag. Dessa personer står sedan helt själva och blir väldigt ensamma, vilket kan leda till att de väljer att återvända och då blir situationen oftast ännu värre för dem.”

”Ger stöd till utsatta inför ett eller vid ett akutläge.”

”Samtalsstöd, vägledning via telefon, webb och personligt.”

”Någon som kan finnas vid deras sida stötta inför, under och efter.”

2.9 ÖVRIGT

På frågan **Övrigt** fick vi en rad med idéer och förslag på hur vi i Gävleborg kan och behöver arbeta med HRV-problematiken.

”Det behövs 1-2 personer vid mottagandet som kan HRV och de som får ta alla hedersärenden. Det görs annars lätt misstag på grund av okunskap och det är inte bra, det resulterar i att inte alla anmäler till socialtjänsten. Det vore bra om dessa ärenden togs emot av en mindre och mer spetsutbildad grupp av socialsekreterare.”

”Kontaktpersonsverksamhet för utsatta? Vuxenstöd behövs efter placeringar.”

Även främjande och förebyggande kommer upp som ett tema.

”De finns många olika utbildningar till både ungdomar och föräldrar. Va med-projektet och Älskade barn är två metoder som vänder sig till föräldrar.”

”Arbeta förebyggande genom att sprida kunskap och information om mänskliga rättigheter till målgruppen. Och riktade föräldraskapsutbildningar i form av grupp- eller studiecirkel. Målgruppen och unga kvinnor med barn och deras män har högt deltagande i BVC och MVC. I dessa pågående verksamheter erbjuda kunskap i form av tema- och föräldrakurser.”

” Vi är alldeles för få idag, vi skulle även behöva gå fler utbildningar, få mer kunskap samt ha ett spetsteam att luta oss emot.

Resurser är något som de flesta anser sig sakna och att ett resurcentra skulle kunna vara behjälpligt för att stärka befintliga verksamheter/myndigheter.

”Mer resurser. Vi är alldeles för få idag, vi skulle även behöva gå fler utbildningar, få mer kunskap samt ha ett spetsteam att luta oss emot.”

”Hedersrelaterade ärenden utreds på ett annat sätt än andra ärenden. De vanliga vägarna funkar inte alltid och man måste använda nya/andra sätt. Problemet är att det inte finns någon speciell lagstiftning för hedersärenden.”

2.10 FRÅGOR OCH RESULTAT AV ENKÄTEN

Enkäten skickades ut tidig vår 2019 och besvarades av 96 yrkesverksamma från främst socialtjänst, skola och polis. Nedan redovisas svaren för varje fråga.

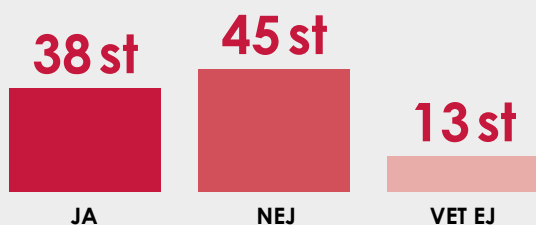
Finns det en handlingsplan/arbetsrutin gällande HRV på er arbetsplats?

38 personer av 96 uppger att de har en handlingsplan/rutin för hur de ska arbeta mot hedersrelaterat våld och 33 svarar att de saknar detta. 25 personer uppger att de inte vet om de finns någon handlingsplan/rutin.

Gällande arbetsplatsens rutin för HRV-ärenden uppger ungefär lika många att de känner till den, respektive inte känner till den. Slutsatsen av denna fråga är att majoritet av de tillfrågade saknar ett dokument att förhålla sig till gällande hur de ska agera i HRV-ärenden.

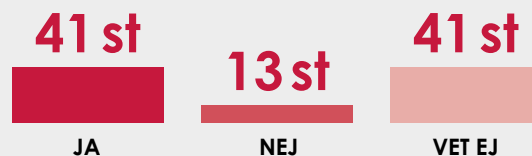
Har er verksamhet spetskompetens inom HRV?

När det gäller spetskompetens inom HRV inom den egna verksamheten så anger 38 personer av 96 att det finns, 45 anger att det saknas och 13 uppger att de inte vet.

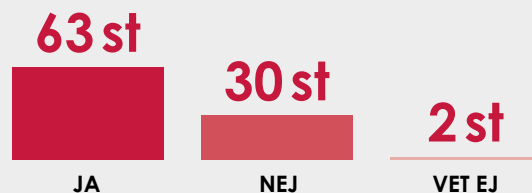
96 yrkesverksamma från främst socialtjänst, skola och polis deltog i enkäten.

Finns det någon med uppdrag inom kommunen att arbeta mot HRV?

Finns det någon med uppdrag inom kommunen att arbeta mot HRV till exempel en HRV-strateg eller familjefridssamordnare som man kan vända sig till vid behov? Här anger 41 personer av 96 att de har en sådan person, 13 anger att en sådan person saknas och 41 vet inte om det finns.

Har du fått utbildning inom HRV?

63 personer av 96 anger att de fått någon form av utbildning om HRV, 30 uppger att de saknar fortbildning och 2 anger att de inte vet om de fått någon.

Har du fått utbildning om HRV bland personer med intellektuell funktionsnedsättning?

Vad gäller utbildning om HRV bland personer med intellektuell funktionsnedsättning så anger endast 10 personer av 96 st att de fått en sådan utbildning, 83 svarar att de inte fått det och 3 anger att de inte vet.

2.11 WORKSHOP MED GYMNASIEUNGDOMAR

Under våren 2019 anordnade länsstyrelsen en workshop med ett 15-tal ungdomar i övre tonåren. Gruppen fick agera referensgrupp till Länsstyrelsens uppdrag att stimulera framväxten av regionala Resurscentra. De fick möjlighet att utforska vad de hade gjort och tyckt varit viktig om de hade tilldelats uppdraget.

Nedan redovisas deras tankar och förslag.

GRUPP A

”Säkerhet är viktigt och att man ska känna sig trygg!”

Ungdomarna var tydliga med att stödet till utsatta personer måste vara flexibelt. Man kan inte vänta sig att utsatta personer ska söka sig till ett fysiskt hus utan hjälpen måste finnas där ungdomar finns, till exempel i skolan. I skolan ska det finnas speciellt utsedd personal som kan stödja ungdomar. Gruppen betonar att det finns flera former av våld i nära relationer som unga personer behöver hjälp att ta sig ur.

”Skolan är den största platsen där man kan få hjälp av lärare, vänner. Kurator kan också hjälpa på rätt sätt.”

Gruppen pratar också om trygghet för de som är utsatta, att ungdomar måste få stöd utan att socialtjänst eller polis automatiskt blandas in.

” Skolan är den största platsen där man kan få hjälp av lärare och vänner.

”Personen/eleven måste kunna be om hjälp och våga berätta, utan att information förs vidare om inte personen själv vill. Alla har rätt att bestämma över sig själv.”

”Oavsett om personen/eleven är under eller över 18 år ska personen själv kunna bestämma om den vill flytta eller inte, och om den vill blanda in socialtjänsten och polis. Föräldrar ska få varning av skolan om personen/eleven själv vill. Personen/eleven måste få stöd på rätt sätt.”

Vi ställde frågan om hur man bör jobba för att nå och stödja den som kan vara utsatt. Gruppens svar åteges i punktform nedan:

- Prata med föräldrar.
- Ha samtal med personen/eleven.
- Skolan ska ha en sida på skolans webbplats med information för utsatta personer.
- När lärare märker att någon mår dåligt ska de förmedla detta till de personer med spetskompetens som är utsedda att stödja eleverna på skolan.

GRUPP B

Denna grupp gjorde en uppdelning utifrån frågeställningar vi hade. Nedan redogörs för deras svar under varje fråga.

Vilka bör samarbeta?

I skolan: Lärarna ser alla elever och kan upptäcka de som mår dåligt. Läraren kan också informera om vilken hjälp som finns att få.

Polisen: De bör vara mjukare. Det finns anpassade poliser för ungdomar.

Psykologer: Måste vara utbildade för olika situationer.

Lösningar

- Tre gånger kan eleven få en varning för dåligt beteende sedan ska det bli elevmöte för att ta reda på orsaken. Det kanske handlar om ADHD eller våld hemma?
- Samtalsgrupper som ger gemenskap för utsatta.

Hur ska man hitta hjälpen?

- Affischer vid busshållplatser.
- Sociala medier.
- Ett nummer man kan ringa.
- En plats som ligger centralt där man kan träffa andra som har liknande erfarenheter.
- En hemsida där man kan chatta anonymt.
- Genom musiken.

GRUPP C

Denna grupp ordnade sitt upplägg utifrån kategorierna som redovisas nedan.

Hur når vi ut?

Via sociala medier:

- Instagram
- Twitter
- Influencers
- Youtube
- Hemsida (1177)

Informera

- Skola
- Jobb

Hur ska utsatta kunna ta kontakt?

- Hemsida
- Videochatt/telefon
- Chatt
- Bilder på kuratorer
- Proffsig/seriöst

Hemsidan

- Möjlighet att spara allt som man vill (valmöjligheter) t.ex.

Chattar, dagbok och samtal

- Möjlighet att ha det sparad för sig själv eller dela med någon man ska prata med. T.ex. låta kurator läsa ens chatt innan samtal så det blir lättare att förstå, via inlogg Bank-Id. Man ska kunna vara anonym.
- Även ha en plats man kan träffas på riktigt.

Stöd

Valmöjligheter till hjälp:

- Polisen
- Kurator
- Anhörig
- Socialtjänst
- Vänner
- Gruppmöten med unga som varit med om liknande. Digitalt och i personliga möten.

Om man söker hjälp på exempelvis skola/kurator ska det gå att välja om och hur hjälpen vidare ska se ut. Man måste få veta vilka handlingsalternativ man har.

När man sökt hjälp

- Det ska finnas ett forum som man kan spara sin historia via skrift eller video som kan nås av kuratorer, polis, socialtjänst o.s.v. Att man själv får ge åtkomst till de man litar på och vill ha hjälp av. Så man inte måste berätta flera gånger.

2.12 INFORMATION OCH SAMVERKANSTRÄFF

Länsstyrelsen har det regionala samordningsansvaret för den nationella strategin att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Landshövding Per Bill och Länsstyrelsen Gävleborg har bjudit in nyckelaktörer i länet till en regional informations- och samverkansträff. Där berättade vi vad höstens arbete har resulterat i och våra planer för genomförande av uppdraget under 2019. Malin Almqvist, ansvarigt länsråd och sammankallande för den nationella styrgruppen för resurscentra, medverkade och berättade om uppdraget ur ett nationellt perspektiv.

Deltagare diskuterade sedan i tre grupper kring resurscentras roll och funktion, hur man kan samarbeta och om förebyggande arbete. Representanter från skolan, HoS, socialtjänsten, polisen, Rädda Barnen m.fl närvarade. Här redovisas utdrag ur de ämnen och frågor som kom upp.

”Hur nås resursteamet? Vilka är de? Är det bara för yrkesverksamma eller kan våldsutsatta också kontakta dem?”

”Resursteamet bör vara ett stöd för yrkesverksamma, samt närstående och trygga vuxna. Det är de som har fått ett förtroende, när någon berättar, som behöver få stöd i vad nästa steg är.”

”Tillgänglighet lokalt är helt avgörande för våldsutsatta. Samt långsiktigheten. Arbetet måste ske lokalt, men samarbeten är ett måste.”

”Det behövs en kartläggning av länets behov. Kan resurscentra också jobba förebyggande?”

” MVP är ett gott exempel. Likaså Andersbergsskolan. Sprid deras arbete vidare i länet.

”Planen med resurscentra bör provas och utvärderas. De kan hjälpa till att arbeta in nya metoder i länet och sprida goda exempel.”

”Civilsamhället och skolan är viktiga! Men Länsstyrelsen behöver samordna och hålla i trådarna. Det är viktigt att skapa mötesplatser och samverkan, att ses runt något konkret.”

”När det gäller HRV och säkerhet går det inte att lägga ansvaret för stödet på en frivilligorganisation. Det är en för stor säkerhetsaspekt.

”Vi måste jobba förebyggande, prata mer om mänskliga rättigheter, attityder och normer.”

”Modellen som fungerat bra i Gävle, kan den växlas upp till länsnivå, att Länsstyrelsen utbildar resten av länet kring individsamtal och våld?”

”Åldern från 13 år är för hög, den behöver sänkas.”

”Idrottsrörelsen är viktig och skolan också, de träffar de som är utsatta genom att de träffar ungdomar direkt. Det behövs kunskapsökning både inom idrottsrörelsen och inom skolan. Det kanske behöver finnas specifikt nätverk inom idrottsrörelsen också men det finns också behov att ingå i nätverk tillsammans med andra. Tänk långsiktigt, så att inte allt hamnar på eldsjälar.”

” Det är svårare att veta vart man ska vända sig när det gäller oro för vuxna i hederskontext, än om oron gäller ett barn.

”Det får inte bli för många nätverk, det är viktigt med samverkan i och mellan de nätverk som redan finns. Bygg på det som redan finns. Förslag för att arbeta kommunvis är att man har mindre ”spindelgrupper” kommunvis så att det inte blir för många i samma nätverk.”

”Det är viktigt att bygga relation för att barn och ungdomar ska prata om våldsutsatthet. Idrottsledare och andra som kan få förtroendet måste veta hur de ska hantera situationen.”

”Det behövs stöd hela vägen när det gäller HRV. Någon som tar emot redan vid anmälningsupptagning, någon som hjälper dig att orka, förklarar vad som händer et c. Många är motiverade när de anmäler, men faller sedan in i gamla mönster.”

” Lyssna på ungdomars egna förslag.

”Balansgången i att stötta och skydda barn samtidigt som man ska stötta föräldrar att bli bättre är svår. Där behövs stöd. Om barn behöver placeras uppstår svårigheter med praktiska saker, information till föräldrar et c. Brottsofferjouren försöker vara en lots här, men det räcker inte.”

3 FRAMTID

Informationen och kunskapen behovsinventeringen har visat på är en viktigt grund i Länsstyrelsen Gävleborgs fortsatta arbete för att stimulera och stödja utvecklingen för att personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck ska få likvärdigt stöd, oavsett vart i Gävleborg de bor eller befinner sig.

Underlaget kan också användas av beslutsfattare och chefer för att identifiera utvecklingsområden och göra prioriteringar. Informanterna har varit samstämmiga om vad som anses vara viktigt för ett framgångsrikt arbete med att möta målgruppen. God kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck, goda relationer och god samverkan inom och mellan organisationer och personer samt att arbetet bedrivs på lång sikt och med god kvalitet. En utmaning för att detta ska fungera i praktiken är att verksamheter har tid och resurser avsatta där berörda aktörer tillsammans kan hitta hållbara arbetssätt.

Länsstyrelsen Gävleborgs arbete handlar fortsatt om att stärka befintliga samverkansstrukturer och arbetssätt. Länsstyrelsen kommer prioritera insatser utifrån områdena samverkan och kunskap. Utgångsläget för länsstyrelsens insatser kommer att vara att utveckla ett närmare samarbete på lokalnivå. Länsstyrelsen avser att, tillsammans med kommunerna och andra aktörer, identifiera personer på lokalnivå som ska stärkas i sin profession för att kunna upptäcka och hjälpa utsatta på bästa sätt. En viktig beståndsdel i arbetet är att skapa forum där de professionella kan mötas och utifrån den utsattas behov, utveckla sitt arbete.

Länsstyrelsens målsättning är att sprida kunskap om vilket stöd yrkesverksamma kan få av länsstyrelsen och samtidigt praktiskt stödja de yrkesverksamma då det gynnar personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

VILL DU VETA MER?

Har du frågor om behovsinventeringen eller vill veta mer om Länsstyrelsen Gävleborgs arbete? Ring vår växel 010-225 10 00 och fråga efter personal på funktionen Folkhälsa som jobbar med hedersrelaterat våld och förtryck.

Länsstyrelsen Gävleborg ansvarar för att beslut från riksdag och regering genomförs samt att samordna den statliga verksamheten i länet. Vi är en kunskapsorganisation som arbetar tvärsektionellt med flera olika sakfrågor från landsbygdsutveckling, miljömålen, biologisk mångfald och djurskydd till flykting- och integrationsfrågor, hållbar samhällsplanering och krisberedskap.

Vår värdegrund bygger på tre ord, handlingskraft, professionalism och förståelse och ska genomsyra allt vi gör på alla nivåer.

Länsstyrelsen
Gävleborg